

အခန်း (၃)	အခန်း (၈)
အနုပညာအသုန္တင့်	၇၂
(က) အနုပညာအသုန္တင့် အနုပညာအသုန္တဝါဒများ	၇၂
(ခ) အနုပညာအသုန္တရှိထောင်	၇၀
(ဂ) မြန်မာရာပညာ	၇၁
အခန်း (၄)	အခန်း (၉)
တက္ကသိုလ်ဖွံ့ဌားသီချင်းများကို အနုပညာအသုန္တရှိထောင်မှ လေလာဆန်းစစ်ပြင်း	၀၄
(၁) (၁၉၂၀-၁၉၄၅) ရန်စ် ငွေရတုကာလ တက္ကသိုလ်ဖွံ့ဌားသီချင်းများကို ဆန်းစစ်တင်ပြခြင်း	၀၄
(၂) (၁၉၄၆-၁၉၇၀) ရန်စ် ငွေရတုကာလ တက္ကသိုလ်ဖွံ့ဌားသီချင်းများကို ဆန်းစစ်တင်ပြခြင်း	၀၈

(၁)	<p>အမိတ္ထာလိသိတ်၏ သက်တဖိုစာသာ တော်များမကျန် ဖွဲ့ဆိုခဲ့သော စစ်ကိုင်းလမ်း၊ အင်းလျားလမ်းတို့အပြင် ဘယ်လာ သိရှိ စစ်ကိုင်း၊ အင်းဝ ပင်းယာ ဘင်းများ၏ ညစာစားပွဲ၊ ပဒေသာကပွဲ၊ ပို့ဆောင်းအကာ အပြုံးပွဲစသည် ပွဲရှိခဲ့မှ လွင့်ပွဲခဲ့ရင်ပါသည်။</p> <p>ဘယ်သိလိတော်များကို တင်ပြရာတွင် ကျွန်မသည် တော်ဂိုဏ်များလည်သူ တော်ရော် သိခို တော်သူတစ်ဦးပဟုတ်ကြောင်း ဦးစွာ ဝန်ခံဖော်ပြလိုပါသည်။ သို့သော ကျွန်မသင်ယူခဲ့သော ပို့ချေသင်ပေးခဲ့သော အသုနပညာ ရုပ်တွင် ‘အနိပညာအသုန’(Philosophy of Art) ခေါ် ရသပညာ (Aesthetics) သည် အသုနပညာရုပ်၏ ကဏ္ဍတစ်ရုပ်အဖြစ် ပါဝင်နေပါသည်။ ရသပညာတွင် စာပေ၊ ပန်းချို့၊ ပန်းပွဲသော အနိပညာရုပ်များအပြင် ရုပ်ရှင်ပြဇာတ် တော်ဂိုဏ်သော အနိပညာရုပ်တို့လည်း အကျိုးဝင်လျက်ရှိပါသည်။</p> <p>“ဂိုဏ်ဟူသည် ပို့ချေသာသာဖြင့် “ခိုယ်သရေန၊ ယံဝစ္စန၊ ပေနှုန်းဂိုဏ် တွေ့ဆို ဂိုဏ်”ဟု ဖော်ပြထားပြီး အကြောင်းကော်အစုံကို ရှုံးသောအသုန် သိခိုအင်သော စာတော်ဟု ဂိုဏ် ဖို့ချေသာ အကျိုးဝင်လျက်ရှိပါသည်။</p>	(၂)	<p>အမိတ္ထာလိသိတ်၏ သက်တဖိုစာသာ တော်များမကျန် ဖွဲ့ဆိုခဲ့သော စစ်ကိုင်းလမ်း၊ အင်းလျားလမ်းတို့အပြင် ဘယ်လာ သိရှိ စစ်ကိုင်း၊ အင်းဝ ပင်းယာ ဘင်းများ၏ ညစာစားပွဲ၊ ပဒေသာကပွဲ၊ ပို့ဆောင်းအကာ အပြုံးပွဲစသည် ပွဲရှိခဲ့မှ လွင့်ပွဲခဲ့ရင်ပါသည်။</p> <p>ဘယ်သိလိတော်များကို တင်ပြရာတွင် ကျွန်မသည် တော်ဂိုဏ်များအဖြစ် ရှုပြင်နိုင်ပါသည်။ ကဏ္ဍ ဆိုသော နယ်ပယ်နှစ်ခုပါဝင်ကြောင်း အဆိုအမိန့်ရှိပါသည်။ သိခုံးများသည် သံစိတ်တော်များဖြင့်သိခိုရသော သောတလက်ရာ ကဏ္ဍများဖြစ်ပါသည်။ သိခုံးတသားများသည် ကဏ္ဍအားဖွဲ့ဆိုပင် ဖြစ်သည့်အလောက် စာပေဂုဏ်ရည်များလည်း ကိန်းအောင်းနှုံးဖြစ်ပါသည်။</p> <p>ဟု ရောသားဖွင့်ဆိုခဲ့ပါသည်။</p> <p>အောင်လိုက်သာသာဖြင့် ဂိုဏ်ဟူသည်မှာ မြို့မြို့(Music) ဖြစ်သည်။ တို့ကော်များသား ပြုလတ် (Muses) မှ ဆင်းကြီးသား၏ သို့သောက်တွင်း အောင်</p>
-----	---	-----	--

(က) လျမ်းတသသပ္ပါဒိတ	၁	(၃) (၁၉၇၁-၁၉၉၅) ရန်စ် စီန်ရတုကာလ
(ခ) ပုဂံကိတေသာ	၂	တက္ကသိုလ်ဖွဲ့တော်သီချင်းများကို ဆန်းစစ်တင်ပြခြင်း ၉၃
(ဂ) မြင်စိုင်း၊ ပင်းယာ၊ အင်းဝကိတေ	၃	(၄) (၁၉၉၆-၂၀၁၉) ရန်စ် ရာပြည့်ကာလ
(ဃ) တောင်ငွေတော်ကိတေ	၄	တက္ကသိုလ်ဖွဲ့တော်သီချင်းများကို ဆန်းစစ်တင်ပြခြင်း ၉၀
(င) ဧည့်ရမ်းအေတာ်ကိတေ	၅	
(စ) ကုန်းဘောင်အေတာ်ကိတေ	၆	
(ဆ) ပါတော်မူပြီးစတေးကိတေ	၇	
	၁၀	အခန်း (၂)
	၁၁	အဆွေထွေနှင့်
		၁၀၀

မြန်မာတိသုက္ခလာရေး အမည်နှင့် ဂုဏ်သတင်းမွေးခဲ့သော တဗ္ဗာသိလိုလ် အရှေ့တောင်အရှုံးတွင် စံနမူနာပြုပညာဂုဏ်ပြုမှုများထည်ဝါလှဲခဲ့သော တဗ္ဗာသိလိုလ် သစ်ပင်ပန်းမန် တိဖြင့် စီမံခိုင်းမြှုမြှု၊ နှဲသာတောက တဗ္ဗာသိလိုလ်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ကောလိပ်ကောင်းသား ဆိုသည်မှာလည်း အများတကာ အားကျ ဂုဏ်ယူစရာ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

‘တဗ္ဗာသိလ်’ဟူသော ဝေဟာရကလည်း မြန်မာနားမှာ ယဉ်ပါးနေပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အတ်ပွဲကြောင်သောမြန်မာ တေးဂိတ်ကို နှစ်သက်မြတ်နီးသော မြန်မာတိသုက္ခလာ မြန်မာတိသုက္ခလာ ဖြစ်ပါသည်။

အတ်ပွဲထဲတွင် တဗ္ဗာသိလ်ပြည် ပညာသင်သွားခန်း၊ ပညာသင်ပြီးအပြန်၊ တော်မြှင့်ခြေလမ်းမှာ အပန်းဖြေရင်း မြှင့်ထန်ပါးသွားကို နှီးအီသည်မရှိ ပိတ်တွေ့ တဝေဝေနှင့် အမြှေကြည့်ကြပါးတေးဂိတ်မှာ အားဆင်နေကြဖြစ်ပါသည်။

သောအလှန့် ‘ကြည့်နဲ့ဖျော်အပေါင်းနှင့် တို့ကောင်းတဗ္ဗာသိလ်ပြည်’၊ ‘အလှအဖွဲ့ ဝန်းခွဲ ခံစွဲ ကျွန်းညီပြုဂျက်’ တေးသံစုလွင့်မြှုံးခဲ့ လွှုံးမြှုံးပဲ၊ လွင့်မြှုံးနော်းမည့်တဗ္ဗာသိလ် ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသား သွေးချင်းညီအစ်ကိုမောင်နှုန်းမှာ ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာ ဤတဗ္ဗာသိလ်ကြီးမှာ အတွက်ကွဲ ပညာသင်ယူကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပင်လဲစာချုပ်တွင် ပါဝင်ခဲ့သူ တဗ္ဗာသိလ်ဘာသာ ပြန်ရှာမှ ရှုံးပြည်ပါးတင်က ပြည်ထောင်စုလေး တဗ္ဗာသိလ်”ဟု ဂုဏ်ပြုခေါ်ဆို စာဖွဲ့ခြေမြှင့်ပြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုသား တိုင်းရင်းသားတို့ ဆုံးစည်းရာတဗ္ဗာသိလ်သည် အသွေးရောင်စု လုပ်မွေးမြှေ သော ပန်းသွေးယျာဉ်ကြီးနှင့် တူပေသည်။ ဤသို့ လုပ်အားကျစရာ ဝန်းကျင်ကား ကုန်းမည်သည့်တဗ္ဗာသိလ်တွင်မှ မမြင်တွေ့နိုင်ပါ။

အမိတဗ္ဗာသိလ်ကြီး၏ ရာပြည့်ချိန်ခါ ပွဲတော်မဟာတွင် “တေးသံချိန် တဗ္ဗာသိလ် (၂၀၂၀) ရာပြည့်အကြော်”ဟု အမည်ပေးပြီး ဓရတ်မှုတောင် ပြုစုရေးသားကာ အမိတဗ္ဗာသိလ်ကြီး၏